

Lovforslag nr. L 118. Fremsat den 16. januar 1981 af energiministeren

Forslag

til

Lov om statens deltagelse i olieforsyningen

§ 1. Denne lov gælder for statslig oliehandel gennem den virksomhed, som Dansk Olie & Naturgas A/S med tilhørende datterselskaber udøver for så vidt angår import af råolie og olieprodukter.

§ 2. Statens deltagelse i olieforsyningen har til formål at bidrage til sikkerhed for forsyningen af råolie og olieprodukter til det danske samfund.

§ 3. Det påhviler energiministeren i forbindelse med de årlige energipolitiske redegørelser at orientere folketinget om foreliggende planer for det kommende års oliehandeler.

§ 4. Det påhviler energiministeren at orientere et af folketinget nedsat udvalg om væsentlige dispositioner der på oliehandelsområdet træffes af Dansk Olie og Naturgas A/S og dets datterselskaber.

§ 5. I et omfang, som energiministeren eller det pågældende udvalgs formand bestemmer, er udvalgets medlemmer og andre der måtte være til stede under udvalgets forhandlinger, forpligtede til at bevare tavshed om, hvad de erfarer i udvalget i medfør af den i § 4 foreskrevne orientering.

§ 6. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Det internationale oliemarkeds struktur har i de senere år ændret sig, således at en stadig større del af den internationale oliehandel foregår som direkte stat til stat handel mellem de olieproducerende og de olieforbrugende lande. I forbindelse hermed er de multinationale selskabers andel af det internationale oliemarked siden 1974 faldet fra ca. 80 pct. til ca. 40 pct. og denne tendens synes efter alt at dømme at ville fortsætte.

Den stedfundne udvikling er i overensstemmelse med de olieproducerende landes politik og har fra forbrugerlandenes synsvinkel en uomgængelig karakter. Det er derfor nødvendigt at vi som andre forbrugerlande søger at tilpasse os de ændrede vilkår på det internationale oliemarked ved et statsligt engagement i olieforsyningen. Dette er allerede sket i et betragteligt antal af de lande der er medlemmer af det internationale energiagentur (IEA). Inden for IEA-landenes kreds sker den statslige deltagelse i olieforsyningen på to principielt forskellige måder. I nogle lande – herunder Grækenland og Japan – er det regeringerne selv der indkøber olien eller accepterer betingelser og vilkår for den olie der indkøbes af statsejede eller private selskaber.

I andre lande – f. eks. Østrig, Forbundsrepublikken Tyskland, Italien, Norge, Portugal, Spanien og Sverige – er det helt eller delvist statsejede selskaber der på egen hånd uden regeringens medvirken foretager indkøbet af olien og aftaler betingelser og vilkår herfor. Dette gælder også i lande uden for IEA-kredsen, som f. eks. Frankrig og Finland, der i vid udstrækning får deres olieforsyninger på denne måde.

Et statsligt engagement i oliehandelen gennem D.O.N.G.-koncernens aktiviteter vil sigte imod en spredning af indkøbene på flere lande samt i videst muligt omfang søge at basere indkøbene på langtidskontrakter.

Udviklingen på oliemarkedet efter Iran-krisen i 1979 aktualiserede overvejelserne omkring eventuel statsligt deltagelse i olieforsyningen. Med henblik

på at få tilvejebragt de nødvendige arrangementer til sikring af afsætning og distribution af den indkøbte olie blev der den 19. december 1979 indgået en samarbejdsaftale med olieselskabet Danmark A.m.b.a. og OK Olie A/S. Denne aftale er senere tiltrådt af Dansk Esso A/S, A/S Dansk Shell, BP Oliekompagniet A/S, Gulf Oil A/S, Norsk Hydro Olie A/S, Uno-X A/S, Mobil Oil A/S, Texaco A/S og Værkernes Indkøbskontor/Kommunernes Kulkontor.

Efter aftalen arrangerer D.O.N.G. A/S indkøb og transport af råolien. Aftalen åbner også mulighed for, at D.O.N.G. A/S drager omsorg for raffinering af indkøbt råolie, medens distribution og salg af de fremkomne olieprodukter primært varetages af de øvrige olieselskaber, der deltager i aftalen.

Ved den valgte model er der således etableret et direkte samarbejde med oliebranchen om den danske olieforsyning.

Omfanget af den statslige deltagelse i olieforsyningen vil løbende blive overvejet på basis af en forsyningsmæssig og kommerciel afvejning foretaget ud fra vurderinger i D.O.N.G. A/S og i de olieselskaber, der deltager i samarbejdet. Sigtet med D.O.N.G.-koncernens aktiviteter på oliehandelsområdet er således ikke at opnå en på forhånd fastlagt markedsandel. I forlængelse heraf skal det understreges, at regeringen i konsekvens af nærværende lovforslag, ikke forestiller sig en udvikling der vil indebære en strukturændring i den danske oliebranche, der går ud over hvad man almindeligvis forstår ved en blandingsøkonomi for så vidt angår forholdet mellem statslige og privatejede virksomheder.

Under den folketingsdebat, der afsluttede folketingsåret 1979–80, blev der fremsat ønske om, at der tilvejebringes et lovgrundlag for statens deltagelse i olieforsyningen. Baggrunden herfor var et ønske om at få fastlagt de principper, der skal lægges til grund for den statslige oliehandel samt et ønske om, at der foreskrives regler for, hvorledes folketinget informeres om udviklingen.

Energiministeren tilkendegav under debatten, at det også efter regeringens opfattelse kunne være hensigtsmæssigt, at der etableres et direkte lovgrundlag for det statslige olieselskabs oliehandel. Regeringen gav tilsagn om i folketingssamlingen 1980-81 at fremsætte et lovforslag, der fastlægger principper for statens engagement i oliehandel m. v. inden for D.O.N.G.-koncernen, herunder de former, under hvilke folketinget vil blive informeret om de pågældende aktiviteter.

Energiministeren kunne konstatere, at der var tilslutning til, at en forestående lovgivning ikke må blokere for de muligheder, der måtte vise sig, for at indgå handel i tiden indtil en lovgivning kan være gennemført.

Lovforslaget formaliserer statens deltagelse i olieforsyningen og rummer ikke selvstændige administrative eller økonomiske konsekvenser. Personalebehovet i forbindelse med de øgede arbejdsopgaver, som den statslige deltagelse i olieforsyningen har påført energiministeriet, er dækket i energiministeriets udbygning i henhold til den vedtagne finanslov for 1981.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Lovforslaget omfatter statens deltagelse i olieforsyningen gennem den virksomhed, som Dansk Olie & Naturgas A/S (D.O.N.G. A/S) med tilhørende datterselskaber driver på olieområdet. Selskabets virksomhed på olieområdet har ikke hidtil været reguleret ved lov. I artikel 2 i selskabets vedtægter er det fastsat, at selskabets formål er »direkte eller indirekte såvel her i landet som i udlandet af fremskaffe, opbevare, transportere og sælge olie, olieprodukter og naturgas samt drive hermed beslægtet virksomhed.

Selskabet driver tillige virksomhed med efterforskning og indvinding af geotermisk energi, men ikke distribution af geotermisk energi.«

Der er den 20. april 1980 mellem D.O.N.G. A/S og det saudiarabiske statslige olieselskab PETROMIN indgået en aftale om levering af én million tons råolie på årsbasis i tiden fra 1. juni 1980 til 31. december 1982. Virksomheden på olieområdet varetages fremover af datterselskabet Danmarks Olieforsyningsaktieselskab, der er etableret på grundlag af det af folketingets finansudvalg den 18. april 1980 tiltrådte aktstykke nr. 328 og registreret som olieselskab den 11. juli 1980. Ifølge samme aktstykke er energiministeren bemyndiget til at afgive revolverende statsgaranti på indtil 1 mia. kr. inklusive renteomkostninger m. v. eller

modværdien heraf i udenlandsk valuta til dækning for garantistillelse overfor leverandører, som sikkerhed for lån, som måtte blive optaget i ud- eller indland af Dansk Olie & Naturgas A/S eller dets datterselskab i forbindelse med indkøb af olie eller til dækning af eventuelle tab som følge af at en aftalepartner misligholder sine forpligtelser.

Under hensyn til behovet for den størst mulige fleksibilitet over for ændringer i det internationale oliemarkeds struktur og sikring af en rimelig samfundsmæssig indsigt i og indflydelse på oliemarkedet er der indledt et samarbejde med eksisterende danske virksomheder i oliebranchen.

Der er i den forbindelse mellem D.O.N.G. A/S og en række danske olieselskaber indgået en aftale om bistand til at gennemføre køb, transport og eventuelt raffinering af råolie og olieprodukter.

Til § 2

I lovforslagets § 2 bestemmes, at formålet med statens deltagelse i olieforsyningen primært er at bidrage til sikkerhed for forsyningen af råolie og olieprodukter til det danske samfund. Dette formål vil blive søgt opnået ved, at indkøb af råolie og olieprodukter fortrinsvis foretages på basis af langtidskontrakter, og at indkøb af råolie og olieprodukter så vidt muligt spredes på forskellige leverandørlande og landegrupper.

Til § 3

Under hensyntagen til den selvstændighed og kommercielle handlefrihed, der fremgår af D.O.N.G. A/S med tilhørende datterselskabers status som aktieselskaber, fastlægger § 3 den form under hvilken energiministeren orienterer folketinget om koncernens planer på oliehandelsområdet.

Orienteringen vedrørende planerne for det kommende års oliehandler forudsættes at bygge på de fra D.O.N.G.-koncernen fremlagte oplysninger om muligheder for nye handler. Der vil herved blive skabt baggrund for en vurdering af den mulige udvikling for så vidt angår størrelsesordenen af D.O.N.G.-koncernens engagement på dette område.

Til § 4

Orientering i medfør af lovforslagets § 4 forudsættes i almindelighed at ske til folketingets energipolitiske udvalg, idet der dog ikke hermed er taget stilling til eller i øvrigt tilsigtet nogen ændring i praksis med hensyn til arbejdsfordelingen mellem folketingets udvalg.

Eksempelvis skal regeringen således i medfør af bestemmelsen i grundlovens § 19, stk. 3, rådføre sig med det udenrigspolitiske nævn forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde, jfr. nærmere lov nr. 54 af 5. marts 1954 om det udenrigspolitiske nævn.

Formålet med den orientering energiministeren i medfør af § 4 skal give folketingets udvalg, er at give udvalgets medlemmer mulighed for at holde sig orienteret om forhold af væsentlig betydning i forbindelse med D.O.N.G. A/S med tilhørende datterselskabers dispositioner inden for lovens område.

Til § 5

Bestemmelsens formulering er i overensstemmelse med bestemmelsen i § 4, stk. 1, 1. punktum i lov om det udenrigspolitiske nævn.

Behovet for fortrolighed er begrundet i hensynet til ikke at begrænse mulighederne for D.O.N.G. A/S med tilhørende datterselskaber for at kunne fungere på et normalt forretningsmæssigt grundlag.

Omfanget af fortrolighed må i hvert enkelt tilfælde fastlægges ved en konkret afvejning under hensyn hertil.